

21.5.2021

KAUPUNGINMUSEON KANNANOTTO POIKKEAMISASIASSA LATOKARTANONTIE 11

HEL 2020-009190 T 10 04 01

Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon kannanottoa koskien asemakaavasta poikkeamista Örskin tilan rakennuksissa osoitteessa Latokartanontie 11, Malmi. Kaupunginmuseo on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Poikkeamishakemus koskee historiallisesti arvokkaan Örskin tilan rakennuksia osoitteessa Latokartanontie 11. Tila on yksi Sonaby-Malmin Storbyn kylän kantatiloista. Tällä paikalla sijainnut keskiaikainen kylä on nimistön perusteella asutettu 1100-luvulla, ja se esiintyy ensimmäisen kerran historiallisissa dokumenteissa 1400-luvun alkupuolella. Kyläpaikka on merkitty Museoviraston muinaisjäännösrekisteritunnuksella 1000001715 ja se on muinaismuistolain mukainen kiinteä muinaisjäännös rauhoitusluokituksella II. Kulttuurikerroksia koskeviin rakennustöihin ryhdyttäessä pitää muinaismuistolain mukainen rauhoitusluokitus ottaa huomioon hankkeessa, yhteistyössä kaupunginmuseon kulttuuriympäristöyksikön arkeologin kanssa.

Örskin tilan päärakennus tunnetaan historiallisesti arvokkaana Malminkylän kartanorakennuksena. Kohteen varhaisia rakennusvaiheita ei rakennusvalvontaviraston arkistojen perusteella tunneta. Rakennus on todennäköisesti valmistunut nykymuotoonsa useiden rakennus- ja laajennusvaiheiden myötä. Rakennuksissa on toiminut yksityinen Svenska folkakademin oppilaitos vuosina 1908-30, joka toiminnassaan suuntautui ruotsinkielisen maaseutuväestön sivistystyöhön. Opistoa varten ostetut Storgården ja Svenstugan –rakennukset mainittiin erittäin huonokuntoisiksi ennen vuosien 1907-08 laajoja kunnostustöitä.

Örskin tila ja rakennukset myytiin vuonna 1937 Helsingin maalaiskunnalle. Seuraavana vuonna rakennuksissa avattiin Malmin lastenkoti. Tätä toimintaa varten rakennukseen asennettiin keskuslämmitys, ja sivurakennukseen sijoitettiin keittiö-leipomo-ruokasalitilat. Lastenkodin toiminta jatkui 1960-luvun lopulle saakka, jonka jälkeen käyttäjänä oli Emmaus-yhdistys. Vuosien 1972-78 korjauksissa rakennukseen sijoitettiin Emmauksen toimintakeskus ja lastenkoti.

Malmin virkistyskeskuksen tilat sijoitettiin rakennukseen vuosina 1979-80, jolloin rakennukset peruskorjattiin arkkitehti Irmeli Visannin suunnitelmien mukaan. Korjaus kattoi sekä päärakennuksen (Storgården) että

21.5.2021

sivurakennuksen (Svenstuga). Rakennuksiin sijoitettiin kokoontumis- ja asuintiloja, sekä toimintaa palvelevat keittiöt. Päärakennus varustettiin ilmanvaihtolaitteilla. Pihapiirin itälaidalle rakennettiin arkkitehti Hilding Ekelundin suunnittelema lastenkodin sauna- ja pesularakennus vuonna 1947. Yksikerroksinen rankorakenteinen sauna on myöhemmin kuitenkin palanut.

Lausunto

Kaupunginmuseon kannan mukaan palaneen saunan paikalle voidaan sovittaa ympäristöön hyvin sopiva uudisrakennus, joka täydentää sivurakennuksena pihapiiriä. Poikkeamishakemuksessa esitetty rakentamisen laajuus on kaupunginmuseon arvion mukaan soveltuva päärakennuksen pihapiirissä. Uudisrakennuksen mittakaavan ja ulkoasun tulee olla alisteinen päärakennukselle, ja samalla luonteva lisä ympäristön rakennuskantaan. Suunniteltavan rakennuksen julkisivumateriaalien ja yksityiskohtien tarkentaminen tulee tehdä rakennuslupavaiheessa, eikä kaupunginmuseo ota tässä kantaa viitesuunnitelman yksityiskohtiin.

Olevien pää- ja sivurakennusten muutos- ja kunnostustöissä tulee huomioida kohteen korkea rakennus- ja kulttuurihistoriallinen arvo. Kohteet on asemakaavassa v. 1999 varustettu rakennussuojelumerkinnällä sr-2: Suojeltava rakennus. Kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- ja muutostöitä, jotka tarvelevät rakennuksen arvoa tai tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.

Kunnostustöiden pohjatiedoksi tulee tehdä asiantuntijan laatima rakennushistoriallinen selvitys. Rakennusten huonejärjestystä tai rakennusfysikaalista toimintatapaa ei lähtökohtaisesti tule muuttaa alkuperäisestä. Mahdollisia rakenteiden purkuja tulee tehdä hienovaraisesti siten, ettei levytysten ja myöhempien pintojen alla mahdollisesti sijaitsevia arvokkaita vanhoja yksityiskohtia tai pintoja menetetä. Rakennukset ovat suurtilojen päärakennuksina poikkeuksellisia helsinkiläsrakennuksia, niiden rakenteiden historia saattaa syvimmillään ulottua jopa 1800-luvun alkupuolelle. Julkisivuvärytysten muutokset tulee perustua rakennuksen pintakerrostutkimuksella varmistettuihin alkuperäissävyihin.

Uudisrakennus sijaitsee alueella, jolla sijaitsee muinaismuistolailta rauhoitettu historiallinen kyläpaikka. Rakentamiseen osoitetuilla osilla, uudisrakennusten paikat ja kunnallistekniset asennukset, tulee ennen rakennustöiden aloittamista suorittaa arkeologinen koetutkimus ja dokumentointi. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja tutkimustarpeesta on

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

21.5.2021

neuvoteltava kaupunginmuseon kulttuuriympäristötiimin arkeologin kanssa hyvissä ajoin ennen rakennustöitä.

Kaupunginmuseo voi puoltaa poikkeamishakemusta, tässä esitetyn huomautuksin.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Johanna Björkman
ts. kulttuuriympäristöpäällikkö